

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hora
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők
Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hora
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Ké. iratok nem adóznak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre 2 frt,
negyedévre 1 frt.
Hirdetmények díja.
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Gazdasági helyzetünk bajai.

Megyénk lakosságának legnagyobb része östermeléssel, főleg pedig mezei gazdálkodással foglalkozik, sorsa szorosan össze függ a termés sikerével vagy kisebb nagyobb mérvű kimaradásával, mire az időjárás szeszélyei vannak megint elhatározó befolyással. Ha jó az aratás, a gazda könnyen fizeti adósságait, törleszti állami, községi, egyházi adóját és a fölőslégből beszerezheti a családjára fenntartására szükségességeket; neveltetheti gyermekeit s a keletkező élénk érték csere az iparos és kereskedő osztálynak is előnyére van. Mig ha az aratás gyengén, vagy épen nem sikerül, a fejlett közlekedési viszonyok megakadályozzák ugyan az éhenhalást, vagy az oly mérvű árullamzást a minót Borsos Tamás Naplója említi a 17-dik század elejéről, hogy egy véka buza, mely rendszeren nyolc dénaron járt, pár év múlva felszokott 5—8 forintra, vagyis a korábbi ár 60 szorosára vagy 96 szorosára, de bekövetkezik napjainkban is a kiadások lehető legszűkebbre szorítása, az eladósodás, az adóvégrehajtások felszaporodása, az üzletnélküliség, a pangás és csenevészés minden téren. Az aratást, a számot nem tevő hegyi vidékek kivételével, megyénk lakossága is mindenütt befejezte, de mig a királyhágóntuli részek terméséről kedvezően hangzanak a tudósítások, addig nálunk nagyon sűrűn lehet hallani a panaszt, hogy a biztató kilátások meghiusultak, a szépen állott vetéseket a rohamosan fellépett rozsda tönkre tette, a szem kevés, zsugorodott és könnyű. Termelésünk nevezetes részét teszi megyénk sok vidékén a bor termelés, néhol pedig például a hegyalján erre esik a főszűly. A szürettől ugyan még messze vagyunk s így korai lenne e tekintetben jóslásokba bocsátkozni. De itt is mutatkoznak jelenségek, melyek kevésbé biztatók. A tavaly már mutatkozott peronoszpora s a hosszantartó szigorú tél miatt sok helyen rosszul hajtott, vagy egészen ki is veszett a tőke. A mindamellett még mutatkozott termést korai permetezéssel meglehetett volna oltalmazni, de ezt az összetörődött munka a tartós esőzés akadályozta, s szokatlanul magas mun-

kabér nagyon költségessé tette. Ezen akadályok dacára is permeteztek sokan, többen mint tavaly, s megtették volna még többen is, ha lett volna hozzá való eszközük. — Még augusztus közepén sem vagyunk s a nem permetezett táblák már is oly elszomorítólag veresek és lombtalanok, mint máskor október vagy november végén.

Ha ez a látvány sem képes jobb észre téríteni az okvetetlen kételkedőket és hitetlen Tamásokat, akkor ezt csak szőlők teljes elsatnyulása teheti. A vincerképezde Igazgatója megtette az idén azt az okos dolgot, hogy néhány oly községben, hol van peronoszpora, de ismeretlen a permetezés haszna, a vincerlér növendékekkel megpermeteztetett egy egy darabka szőlőt, hogy mindenki közvetlen szemléletből láthassa a különbséget a permetezett s a magára hagyott szőlő közt.

Kisküküllőmegyében a földmivelésügyi minster 20 feckendőt ajándékozott a gazdasági egyletnek, hogy azokat a szegényebb gazdák rendelkezésére bocsássa.

Hasonlót tehetnénk mi is, ha volna gazdasági egyletünk, mely ilyen kérdések megbeszélésével foglalkozik s kellő időben kezdeményez. De épen a napokban újabb veszély is támadt. Mórággyi István, a vincerlér képezde igazgatója megállapította azt, a szőlőgazdaságunkat végveszélylyel fenyegető tény, hogy a phylloxera, mely eddig csak Karácsonyfalván mutatkozott s a megátadott szőlő fekvésénél fogva nem látszott nagyon veszélyesnek, már Fugadon is mutatkozik, hol 2 holdnyi terület van inficiálva. Remélhető, hogy Szalánczy Lőrincz és Bánffy Kázmér báró, kiknek szőlőiben a baj mutatkozik, a beteg tőkék kijártása által megkísérik a baj korlátozását. Ez azonban nem elég, minden szőlőgazdának kötelessége éberrel őrködni, szőlője tenyésztését figyelemmel kíséreni s ha kételye támad annak gondos megvizsgálattását kérni. Miután e bajt a szőlőmunkások eszközeikkel vagy ruhájukon messze elhurcolhatják, minden szőlőgazda saját érdekében cselekszik, ha szőlőjében csak olyan községbeli munkásokat alkalmaz, melyek phylloxera mentesek. E téren is üdvös tevékenységet fejthetne ki megyénk közigazdasága érdekében egy jól szervezett

buzgó gazdasági egylet, melynek szervezését a tapasztalható kedvezőtlen körülmények sürgősen követelik.

Spectator.

Nyári vándorlás.

— Stooz. — Jászó. — Szomolnok huta. —
(Folytatás.)

A vizgyógyomódnak legegyszerűbb, de legtöbbször, igen jó hatással használt eszköze a „test kötő“, másképen a „Priesnitz kötés“, mit nálunk is eléggé ismernek s különösen kisebb gyomor-bajokban hasznos. Van még ezen kívül az u. n. lábfürdő, melyet a vértörölődés okozta fejfájás ellen rendelnek s mely abból áll, hogy a patiens lábára a vastag vízvezető csőből 9—11 fokos hideg zuhanyt bocsátanak pár percig, akkor gyorsan szárazra dörszölik és sétálni küldik. Sokan nagyon megszeretik az otthon is, zuhogó forrásvíz hiányában, persze csak szelidebb alakban használható testerősítő és frísítő gyógyomódot. Fejfájás ellen soknak az is használ, ha reggel felkeléskor pár ujnyi magas hidegvízbe áll, szintén csak néhány percig. A kinek lábai nagyon fáznak s e miatt sokáig nem tud elaludni, annak esténként vízbe mártott s kifacsart harisnyát s erre szárazat kell huzni.

De elég legyen a sok számos vizgyógyomódnak közül ezek felsorolása, csak azt jegyezem meg, hogy mindezt a betegre nézve hasznosan csak alapos vizsgálat után, szakértő, gyakorlott orvos szabhatja meg. Kellő étrenddel együtt, mert vizgyógyomódnak mellett le kell mondanunk pl. a jó, kövér bivaltejes kávéról, paprikás szalonnáról, a nagy vacsorákról s a hosszú zsiros fűszeres ebédekről. De azért senki se higgye, hogy liter számra isszuk a vizet s tilva volna a jó bor, — ellenkezőleg: csak annyi vizet iszunk — igaz, hogy pompás friset — mint máskor, délben 1—3 dec. fehér, vagy vörös könnyű bor van minden asztalon a jó peccenyék, főzelékek és tésták mellé, — hanem este bizony csak egy pohár tejecske, vagy tejbe főt kása, tojás, vaj, turó, sajt járja, de nem ám gyomor puffadásig!

Fürdés és séta, mennél több mozgás a szabadban, ez a jelszó. Jár is a mi publikumunk

TÁRCZA.

Ma három éve volt...

Derült alkony után.
Csendes, holdas estén
Láttam őt először;
A mint eltűnődék
Futó-csillag estén.

Fülemile daltól
Viszhangzott a berek.
Oh, mi szép volt akkor...
Akkor mentek haza
A munkás emberek.

Néztem hosszan, merőn —
Amint ott merengett
Halovány arcával
Futó csillag estén,
Elmult idők felett.

Ez időtől kezdve
Nem volt több nyugalom
Ott lebegett arca
Nyitott könyvem előtt,
Nappal, álmaimban.

Hittem, hogy feledem.
Oh ha ezt tehetem,
E megkínzott élet,

Égő fájdalommal
Eltűnt von' felettem.

Szerelmem üldözött:
Mint a futó vadat
Halált hozó sebe,
Mint a könnyű sajkát
Zúgó tenger szele.

Ugy vártam a végét,
Mindennek, mindennek...
Hívatlan oly sokat
Rabolt el a halál
Nekem nem jelent meg.

* * *
Ma három éve volt
Csendes, holdas estén,
Hogy először láttam;
A mint eltűnődék
Futó csillag estén.

Most is látom arcát.
Itt lebeg előttem
Kedves mosolyával,
Gyönyörű két szeme
Bádogadt sugarával...

S bár nem vérzik szívem,
Szemem könnybe lábad;
Ha el-elmerengek
Futócsillag estén,
Elmult idők felett.

Elbészelem neki,
Égő szerelmemet,
Mikor csendes estén
Fülemile daltól
Viszhangzik a berek.

És ő meghallgatja,
Hogyha elszuttogok.
Könnyező szemekkel
Erte imát mondok:
Piciny sirja felett.

I. Elekcs Sándor.

A szabadban.

— A való fantáziája. —
(Folytatás.)

A szürke tollú madár megértette a sohajt is vizgasztalni kezdett: — de, — mondá, — de ne essél kétségbe, nincs oly rossz, mi jóra nem fordulhat, nincs oly nehézség, mely az erős tetterőt leküzdeni nem képes, nincs oly akadály, melyet a férfias és szilárd kintartás el nem hárítana utatokból s nincs oly törekvés, mely diadalmas eredményhez nem jutna, ha az egyesült erő küzd azért; hallgass reám, fogadd meg tanácsomat, közöld azt kartársaiddal, álljon össze a 25 ezer tanító s követve azt, egyesült erővel küzdve, ki fogjátok vivni a diadalt s titek lesz a jövő, kárpót,

annyit és annyi felé, hogy csak bámulva nézi az ember ebédkor, midőn a két nagy teremben table d'hôte és a la carte szerint külön étkezők nagy számát látja, hogy hova oszolnak szét ezek időközben, hogy oly kevéssel találkozik. De ha végig néz a nagy erdő legtávolabbi részeibe vezető, szépen, tisztán fenntartott, jelző táblákkal ellátott utak változatos sokaságán, melyek legtöbbje szintén szépen gondozott csörgedező források mellett vezet el s bőven el van látva kényelmes padokkal, nem csodálkozik, hogy annyira eloszlik a közönség, minden tagja kiválasztva a neki leginkább tetsző s testi erejének és megfelelő magaslaton levő séta és nyugvó helyet.

Akad azonban néha egy kis preferance és „nemzeti”-t játszó társaság, — kivált esős időben. — a két kuglizó helyiség pedig erős mérközések helye s mindig vidám társaságot fogad be, krétával megörökítve azon híresek nevét, kik egy dobásra ütök le a kilenc bábót, mit a hősnek azzal kell megünnepelni, hogy egy pohár borral, sörrel, vagy tejjel vendégeli meg a kompaniát. Tudják is mindenkiről, hogy milyen kuglista s kit kell „telibe”, kit a „királyra”, kit a „dámára” küldeni. Vannak kugli versenyek, értékes díjakkal hölgyek és urak részére s bámulva néztem több hölgyet, a kik versenyezve oly precize ütötték le a bábokat, mintha órákat vettek volna a kuglizás nemes mesterségéből s ügyességben, kitarásban egy cseppet sem állottak hátrább a férfiaknál. Annyi bizonyos, hogy a kuglizás a legjobb testgyakorlatok egyike a nők részére is.

Czigányzene mellett fürdőhelyek rendes mulatsága: a tombola itt is meg van, rendszeren vasárnap este. A bazár tulajdonos gondoskodik igen sok csinos és értékes „Stóoszi emlék” feliratos tárgyai közül az ambok, ternok, quaternok, quinternok és a feszült kíváncsisággal lesett: tombola nyertesek megjutalmazásáról. És a mikor mindjárt az első alkalommal megtörtént az a csoda, hogy a mi kedves Végh Bertalan bátyánk egymásután elvitte quinternoval és tombolával a főnyereményeket, a jó ismerősök szerencsésnek tartván társaságunkat, mindég nagyobb számmal ültek a mi asztalunkhoz, s a szerencse soha sem maradt el.

A legszebb, legjobb, legélvezetesebb időtöltést azonban a kirándulások nyújtják, részint a hegyekre, völgyekbe, barlangokba, részint a helységekbe: a ki csak birja a járást, úgy osztja be idejét, hogy a fürdés el ne maradjon s a kirándulás is meglegyen. Távoli, pl. két napot igénybe vevő kirándulásokat időközben ritkán, inkább a gyógyidő lejártával tesznek, ilyen pl. az a g g t e l e k i b a r l a n g megtekintése. Egy társaság elindult a fürdőből reggel 8 órakor, este ért Aggtelekre; vacsora után 10 órakor indult — per-

sze jó vezetővel a barlangba s a csodás szép látvánnyal eltelve reggel 4 órakor jött ki Józsafofnél. A kinek nem elég erősek és biztosak lábai s a kinek nincs egy rendbeli tönkre tehető öltözete, az ne vállalkozzék a csodaszép barlangnak egész terjedelmében való bejárására, mert Lethe és Acheron t. i. a barlang két patakja sokszor megárad s akkor olyan sárt hagy, hogy van mit taposni; azonkívül a barlang felülete legtöbb helyen csepegteti a meszes vizet s némely helyen oly mélységek mellett kell elmenni, hogy a bedobott kő csak több másodperc múlva ad jelt, hogy fenekére ért. Ide tehát, eltekintve a költségektől is, kevesen mennek. Egy nap alatt megjárható a „Szádellői völgy”, kocsival menve Szádellőre. Kitűnő gyaloglók, kik nem szédülnek, a fürdővel szemben levő két rendbeli magas hegyláncokat megmászva, egy nap alatt t. i. reggel 4 órától este 8—9 óráig gyalog is megjárhatják, sőt még az áji völgyet is megtekinthetik, mely kopár, egymásra dobott szikladarabjaival egy megkövesült tengert ábrázol. Persze ehez olyan turistaathleta kell, mint Jelenffy Kornél, a nagyváradi kir. tábla tanácselnöke, ki minden szabadidejét a hegyregiók és gletcserek megmászására fordítja s ki Stóosztól pár órányira egy — most még nehezen megközelíthető jégbarlangot is kutatott ki, melynek szűk bejáratát szakértő bányászok fogják kényelmesebbé tenni. Marad azonban a kisebb igényű és erejű turistáknak is elég szép hely. Ilyen pl. az 1063 méter magas „Fecskehegy”, hová néhol meredek, de elég jó uton, gyönyörű fenyves közt lehet feljutni s a honnan a Kárpátok magas tetőit láthatni. Onnan leereszkedve egy pompás forrás, előtte gyönyörű kilátással elterülő völgy szerez örömet, az áfonya pedig, melynek júliusban van szüretje, nagy táblákban szolgál fekete boggyóival.

Rövid félórára, trisebb gyaloglóknak 20 perc távolra fekszik a fürdőtől Stóosz község. Régi szepességi telepítés ez, melyet a tatárok is elpusztítottak. Lakói felhagytak a rosszul fizető vasbányászattal s most késeket, bicskokat készítenek. Gyárilag két jeles cég készíti ezeket, nagy változatosságban, ugymint a Komporday és Vlaszlovits cég. Az egyszerű kis bicskától kezdve, melynek tucetje 36 kr, a finom hajlós pengéjű késig, mindegyik alaku és finomsága kést, villát, ollót készítenek, évenként egy milliót is meghaladó darabot. Vlaszlovits pl. 85 munkást foglalkoztat, van tanonc műhelye s olyan kiváló, külföldről hozott munkatanítóit. Kiknek naponta 5 és 6 frtot fizet; így aztán készítményei elsőrendűek s versenyeznek jóságban és szép kivitelben bármely külföldi gyártmánnyal. Örömmel hallottuk, hogy gyártmányai Enyeden is kaphatók Ungerpek és Bisztritsányi üzleteiben. A mely késen a Komporday,

vagy Vlaszlovits név olvasható azt bátran megveheti szíves olvasónk.

Viator.

(Folyt. köv.)

Vegyes hírek.

— **Hieronimi Károly** belügyminisztert Abrudbánya képviselő testülete, augusztus 9-én tartott közgyűlésén diszpolgárrá választotta.

— **Vallás és közoktatásügyi miniszter** Szász Lajos asszonynépi állami tanítóát áthelyezte az újon szervezett tövisi 3-ik tanítói állomásra s helyébe Janosy Samu jelesen képesített tanítójelöltet nevezte ki.

Phylloxera jelenlétét állapította meg Mórággy István vinczellérképezedei igazgató, Szalánczy Lőrincz és Bánffy Kázmér b. fugadi szőlőben. az ellepett terület mintegy 2 hold lehet. A megyének a phylloxera elleni védekezés érdekében hozott szabályrendeletét, a mit halljuk a földmívelésügyi miniszter még nem intézte el s így a nélkül kell hozzájárulni a védelemhez, mégpedig minél előbb, mert a vész most már egy jelentékeny borvidék kellő közepén kezdte meg a pusztítást.

— **Gyanus jelenségek.** Kolozsvárt s hir szerint Szamosfalván, Válasz-uton és Bonczhidán közelebről cholera gyanus megbetegedések sürribben mutatkoztak a közelebbi napokban. Szolgáljon e körülmény megének lakosságának intő jelül arra, hogy táplálkozásában mértékletes legyen, éretlen vagy túlerett gyümölcs élvezetétől megküléstől, testi vagy szellemi túleröltetéstől óvakodják, házában, konyhájában, udvarában a legnagyobb tisztaság meghonosítására törekedjék, gyanus helyről érkező idegenekkel szemben nagyon óvatos legyen, attól élelmi szereket el ne fogadjon, s ha a tilalom ellenére szennyes ruhaneműt hozott volna magával, azt azonnal forró lugba áztassa be. Büzt okozó dolgok mésszvízzel, vagy 5% os karból oldattal, vas- vagy rézgálicz oldattal fertőtlenítenedők.

— **Tilalmi rendelet.** A kereskedelemügyi miniszter, az ország némely részében felmerült koleragyanus esetek továbbhurcolásának megakadályozása végett, a belügyminiszterrel egyetértőleg, Bereg, Szolnok-Doboka, Szathmár, Máramaros, Ung, Zemplén, Szabolcs, Kolozs és Ugoesa-megyék, valamint Szt.-Németi sz. kir. város törvényhatósága területéről a rongyforgalmat betiltotta.

— **Nagyváradi zavargások.** Pituk Béla nyugalmazott gör. kath. lelkész a napokban röpiratot tett közzé, melyben Pável Mihály nagyváradi gör. kath. püspököt hazaellenes tények elkövetésével vádolja. Ugy látszik a röpirat tartalma s az evvel kapcsolatban terjesztett hírek nagy izgalmat és sajnálatra méltó zavargásokat okoztak s hó 9-én Nagyváradon. Hirtelen nagy tömeg verődött össze, mely a csekély számú rendőrség közbelépése dacára, zajongva s abucogolva járta be az utcákat, majd követ ragadva behajigálta a püspöki palota, több kanonoki lakás, román fiúevelde, a templom s néhány ügyvéd ablakait. A rombolásnak csupán egy század katonaság kivonulása vetett véget. Határozott ellenszenvvel viseltetvén azon irány ellen, mely az akár létező, akár képzelt bajokat utcai zavargással, ablaktöréssel véli orvosolhatni: sajnálatos vészük tudomásul, a nagyváradi eseményeket s igen óhajtanók, hogy ilyenek sem ott, sem egyebütt többet ne ismétlődjenek.

— **Meghívó.** Az abrudbányai róm. kath. Oltáregylet saját alapítókéjé javára 1893. augusztus 20-án a Kuobloch-féle kertben zárkórú nyári táncvigalmat rendez. Belepti díj: tetszés szerint. Kezdeté d. u. 4 órakor.

lásául a mult szenvedésinek, hallgass reám s kövesetek tanácsomat.

— Hallgatlak, — biztosítam a beszélőt s iskolai gyermek figyelmével kísértem minden szavát, egyetlen egy hangot sem ejtve el abból.

— Az tagadhatatlan, — kezdé tanácsadását az engem egyik bámulatból a másikba ejtó filosofus madár, — tagadhatatlan, hogy a mig az egyesült erő a lehetetlennek látszó eszméket is eredményhez tudja juttatni, addig a szétforgácsolt erő a már létező eredményeket is tönkre teszi s e tapasztalatból indulva ki, tanácsom az, hogy a tanítósnak, ha eredményhez, akar jutni, össze kell tartani s vállat a vállhoz téve kell küzdeni igazaiért, jogos követelményeiért; de a küzdelem csak akkor vezethet eredményhez, ha annak helyesen megválasztott eszközei vannak. Ez eszközök következők: mindenekelőtt tömörülni kell a tanítósnak, le kell vetközni az egyéni ambíciót, mely választalat képez a tanító és tanító között s fölébe akarja emelni a székesfővárosit a vidékinek, a városit a falusinak, az igazgató- vagy vezértanítót az osztálytanítónak, az államit a felekezetének; a tanítósnak egy tömör falánnak kell lennie, a mely behatolhat oda, a hová be kell hatolnia s a melynek sorait szét nem verheti sem hatalom, sem ellenszenv, sem társadalmi kicsinylés. A tömörített falánnak fel kell emelni szavát és pedig nyílt homlokokkal, az öntudat adta bátor-

sággal s követelnie kell a megélhetéshez szükséges fizetési minimumot, követelnie kell a tanítói szolgálati pragmatikát s követelnie kell a szakzseri járáskörü felügyelet gyakorlását; s e három egység követelésének érvényesítéséhez szükséges az az eszköz, melyet eddig ti tanítók egészen figyelmen kívül hagytok. Meg kell ugyanis a tanítósnak tudnia, kik azok az országos képviselők, a kik a tanítósnak igaz barátai s ezek körül kell csoportosulnia, ezeknek megválasztását kell egész erkölcsi erejével támogatni s ez az erkölcsi erő messze kiható, hisz 25 ezer értelmes embernek erkölcsi ereje ez; törekednie kell a tanítósnak, hogy a saját kebeléből minél több szakférfi kerüljön a törvényhozó testületbe, mert csak az tud kellően védeni valamely ügyet, a ki azt ismeri, a ki azt átérzi; nem szabad visszariadnia a tanítósnak a szellemi munka mellett még az anyagi áldozatoktól sem, hisz csak pár fillért kell áldoznia minden tanítónak s a 25 ezer pár fillér nagy dolgokra elég lesz, hisz a tenger maga is csak cseppekből áll. Terjesztie kell a tanítósnak az eszmét, hogy miként a „pap is az oltárról él,” a tanítónak is hivatása után kell megélnie és pedig a társadalom által töle megkövetelt módon s ha ezt a társadalom lehetővé nem teszi, oda kell hatnia a tanítósnak, hogy a jövő nemzedéke e hálátlan s még csak a megélhetést sem biztosító pályától távol maradjon, mert csak akkor fog

a tanítósnak értéke valóban méltányoltatni, ha hiányát fogja érezni a társadalom a tanítósnak. De hozzátesszem: ez legyen küzdelmeteknek a legutolsó fegyvere s csak akkor vegyék kezetekbe, a mikor a kényszer helyzet fog arra utalni, a mitől jó szellemetek meg fog őrizni, ha előbb elmondott tanácsaimat pontosan teljesíteni fogjátok.

Elhallgatott. E percben érkezett mag a gerlema s a vizsontlátás édes öröme között turbékoltag együtt, nevettek együtt s étetek meg felébredt pelyhes kicsinyeiket, én pedig felállottam, széttekintettem, a nap sugarai már rég eltűntek a hegyek között s az alkony szürkülete elzárta szemem elől a látóhatárt; megindultam hazafelé, egész uton gondolkozva a halottak felett s lelkelem megkönynyebült, midőn szerető enyéim közé léptem.

Azóta minden percben hallom a gerlepár turbékolását, minden percben hallom az adott jó tanácsot s minél többször hallom, annál inkább meggyőződom azok helyességéről, csupán azzal nem vagyok tisztában, hogy valóban a gerle szájából hallottam-e, vagy lelkelem sugalma által felvert fantáziám hangjai voltak-e a szavak; azt azonban bizony tudom, hogy akár a madár mondta el, akár képeletem, de mindenesetre a való lett elmondva s így mondtam én is el a kartársaimnak, ha rege alakunak látszik is az, így mondtam el nekik: „A való fantáziáját.”

Vége.

Erős Szilárd.

— **Meg** reskedő-iffak vára 1893. é körü táncstel ladját tisztel nos elnök, B alelnök, We jegyző, Pall Aschenbrenne tó Imre, Dim leszár József, Endre, Nagy Béla, Pattant Székelyhidy Vajna Miklós gok. Beleptije hívó előmutat gyobb keresek deket közöne dezőség. Kez vetkező vasár

— **A na** sági törvény

— **Irod** tanár, lapunk művei” cím munkán dolgo lésügyi minis első felében erdélyi kance szerencsétlen ját, a később zát fogja tár íróink a kor zása alapján küzdelemtelje len nemzedék kivivott mind demes, mert e után megvaló áldott szerenc Magyarország ténelmével, m elme megfeszí elérnie. Az eg tember hó els

— **A k** cim alatt lapu melynek kezir társa juttatot volt aláírva. A lenül került I szerző belegeye neve alatt fog zata ez: Veres mányutat leirt évi „Ertesítő”- beküldésével n nem szerzője e viditésekkal, c nem merész és a Veres tanár növendék s ig kori vétségek gondolatlan sze leendő tanárá letezük, sem n egyszerűen elfo juk. Szolgáljon

— **Gyász** Karolina Budap hó 7-én jobb h férjét, ki f. é váratlanul halt ladjuk kihalt. k konunk részvét gyászjelentést Anna a maga, Lőrinczné és le kir. ügyész és Ferenczné, Gyú vére: Csoma Fő közelebbi és tá kebellet tudatja Rákosi Balintné 11 órakor, élele évében, hosszza szenderült. — F és nemes szívű odaadó ragaszko derüjével még a mig oldala mellé mikor elveszté, nem nyujthatot

Innen a Maros partján tértünk vissza a belvárosba, kívül-belül megtekintve a kereskedelmi akadémia szép berendezésű épületét. Kedvesen lepett meg az akadémia csinos berendezése, példás tisztasága, valamint az ifjusági segélyző egyesület mérő szobája, hol az egyesület javára fizetett egy hatosért pontos eszközökkel mindenkinek megméri a magasságát, súlyát, emelő- és izomerejét és erről rendes könyvet vezetve, egyúttal külön jegyzéket is adnak emlékül az embernek. Erre a közeli városháza elé vonultunk, hol a már reánk váró Klapok Alajos jeles aradi fotográfussal egy nagy csoport-képen lefényképeztettük magunkat tanulmányutunk emlékére. Ennek kicsinyített mását közöljük mellékletünkön meglepetésül azoknak is, kik tanulmányutunkban nem vettek részt. Majd lóvonatu kocsikra ülve a város szélén levő Neumann-testvérek nagy gyártelepe megtekintésére indultunk, mely a pécskai országot és az aradcsanádi vasúti vonal mellett fekszik. Itt négy csoportra oszolva néztük végig az egyes gyárakat.

A kiterjedt gyártelepen van műmalom, szesz-, élesztő- és mütrágyagyár, melyekben állandóan 700 munkás dolgozik, az irodában pedig 32 hivatalnok van alkalmazva. A gyártelep összes helyiségei villamossal vannak világítva, s a mellett külön iparvasut van, összekötve az államvasutakkal, miáltal az átrakodást mellözi.

A műmalom őrölt, szitált és összes gépezetét egy 600 lóerejű 3 hengeres gőzgép mozgatja, melyről örömmel hallottuk, hogy Láng L. fővárosi gépgyárában, tehát itthon készült. Hatalmas lendítő kereke 5 1/2 m. átmérőjű. A műmalom naponta 12 wagon lisztet készít és szállít ugy az országba, mint kivált külföldre.

Ezután a nagy szeszgyárt néztük meg, mely 40 év óta áll fenn, s melynek szeszfinomító osztálya leghíresebb és legnagyobb egész Európában. A szeszgyártást mindnyájunk ismervén, itt inkább a nagy számok és rendkívüliségek ragadták meg figyelmünket. Így pl. van itt két nagy, hat m. magas erjesztő kád, melybe közel 1800 hl. fér s mely, mikor tele van erjedő cefrével, egyenként 800 frtot képvisel. A pincehelyiségbe pedig négy 6 m. magas óriási vastartányt láttunk, melyek mindegyikében 5554 hl. szesz fér; de van azonkívül több kisebb is, összesen 10,000 hl. tartalommal. A gyár naponta 300 hl. tiszta szeszt készít s az összes gyárak évente 20,000 tonna kőszent fogyasztanak el.

Igen érdekes az élesztőgyár is, mely naponta 15—18 métermázsza élesztőt szállít apró kis csomagokban, ünnepek előtt pedig a „kalács-szezon”-ban, 40—45 mmázsza is szétmegy.

Mint minden szeszgyár, a moslékkal természetesen itt is marhákat hizlálnak. A marhaállomány áll 3500—4000 ökörből, de mindig van legalább ugyanennyi sertés is, és e számok még tán legjobban tájékoztatnak a szeszgyár óriási üzemeről. Az ökröket itt rendszeren 7—8 hónapig hizlalják és 250—280 frtért, (a svájci fajukat drágábban) adják el bécsi mészárosoknak. Hetenként 150—180 marha kerül innen fel Bécsbe, hol a gyárnak e végre külön irodája van. Itt említhetem meg a mütrágya-készítést is, melyből évente mintegy 400 waggon megy szét.

E tanuságos szemle után az egyik gyártulajdonos és szívélyes kalauzunk Neumann Adolf ur sörözésre hívott magához, mely alkalommal Kiss Sándor igazgatónk ünnepélyesen megköszönte a vendégszerető szíveséget, kiemelve a cég rendkívüli szolgálatait, melyeket hazánk ipara felvirágoztatásáért évtizedek óta teljesített és a mellett nagy évi adójával pénzügyi tekintetben is valóságos egyik támaszát képezi államháztartásunknak. Mire Neumann ur lelkes szavakkal éltette a kolozsvári vendégeket, széles látkörrel tanuskodó szép beszédben fejtegetvén a kereskedői pálya fontosságát.

Visszamenet megszerettük volna még nézni az érdekesnek ígért waggon-gyárat, de erre már nem lévén időnk, ebéd után Domány József szőlőbirtokos 1801. óta fennálló bor-nagykereskedését, illetve aradi pincéjét néztük meg, hol 490—500 akós hordókat láttunk, tele a legfinomabb ménési, gyoroki, muszkai és magyarádi borokkal.

Ezek után újra kimentünk a vasúti állomásra és fél ótkor azzal a tapasztalással váltunk meg az itteni akadémia vendégszerető derék tanáraitól és kollégialás növendékeiktől, hogy ha ismét ellátogatunk ide, két napot töltünk körükben, mert a meglepően fejlődő, szépség és fontosság tekintében Szeged után következő Arad alapos megismerésére — legalább ennyi kell.

(Vége köv.)

Piaci árak

Nagyenyeden, 1893. év augusztus hó 10-án.

Egy hektoliter tisztabuza	—	5 frt 50 kr.
„ „ elegy „	—	5 „ —
„ „ rozs „	—	4 „ 50 „
„ „ kukoriceza	—	4 „ 25 „
„ „ zab	—	3 „ 50 „
Marha húsz kilója	—	44 „
Borju „	—	44 „
Sertés „	—	40 „
Egy köbméter fa	—	2 „ 75 „

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.
Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Hirdetések.

Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, privátmegrendelőknél közvetlenül szállít: fekete, fehér és színes selyemszöveteket méterenként 45 krtól 11 frt 65 krtig postabér és vámmentesen; sima, csikós, kockázott és mintázott, damaszolt stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kr bélyeg ragasztandó. (1)

Sz. 745/1893. tkvi.

Arverési hirdetmény kivonat.

A balázsfalvi kir. járásbíróháza mint tkvi. hatóság, közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatóan, Friedsam György és neje monorai lakosok végrehajtást szenvedő ellen 59 frt 60 kr s járuléka iránti végrehajási ügyében a monorai 158. számú tkben. A+1. r. 299 300 301 hrsz. ingatlanra 178 frt, a 2. r. 491 hrsz. 3 frt, a 3. r. 823 hrsz. 6 frt, a 4. r. 962/1. hrsz. 37 frt, az 5. r. 969 b. hrsz. 57 frt, a 6. r. 1173 b. hrsz. 72 frt, a 7. r. 1540 hrsz. 5 frt, a 8. r. 1634 a. hrsz. 17 frt, a 9. r. 2460 hrsz. 45 frt, a 10. r. 2806 hrsz. 18 frt, a 11. r. 3120 hrsz. 44 frt, a 12. r. 3157 hrsz. 36 frt, a 13. r. 3470 hrsz. 11 frt, a 14. r. 3762 3763 hrsz. 88 frt, a 15. r. 4130 hrsz. 43 frt, a 16. r. 4281 a. hrsz. 32 frt, a 18. r. 4615 hrsz. 68 frt, a 19. r. 4742 hrsz. 74 frt, a 20. r. 5092 hrsz. 24 frt, a 21. r. 5213 hrsz. 208 frt és a 22. r. 5918 hrsz. 40 frt megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1893. évi augusztus hó 23-án d. e. 10 órakor Monora község házában megtartandó nyilvános árverésen, a megállapított kikiáltási áron alól is elfognak adni.

Árverezni szándékozik kötelesek végrehajtható kivételével az ingatlanok 10 %-át készpénzben, avagy az 1881. LX. törvényeikk 42 §-ban jelzett árfolyammal számított ovadékképes értékpapirban a bírói kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kikiáltott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíróháza tkvi. hatóság kiadóhivatala.
Balázsfalva, 1893. május hó 10-én.

SISSZEL ALBERT,
kiadó.

326. szám 1893.

Arverési hirdetmény.

Alólirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a n.-enyedi kir. járásbíróháza 2141/1893. számú végzése által remetei Alba Gavrilla végrehajtható javára remetei Bik Juon ellen 160 frt tőke, ennek 1892. év november hó 15-ik napjától számított 6% kamatai és egyéb törvényes járuléka követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság foglalt és 320 frtra becsült 2 drb. ökör, 1 ló osikóval, 1 tinó, 1 tulokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2478/1893. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Remetén alperes lakásánál leendő eszközésére 1893. év augusztus hó 21-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahoz a venni szándékozők ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok, ezen árverésu, az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőknek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára 1881. LX. t.-c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nagyenyeden, 1893. július hó 29. napján.

GAJZÁGÓ SIMON, kir. bírósági végrehajtó.

TÜZIFA.

Hámozott és hámozatlan cser és tölgyfa eladó:

A szentkirályutezai 72. számú telekről:

Öle 4 = köbméter . . . . . 10 frt — kr.
1/2 öl 2 = köbméter . . . . . 5 frt — kr.
1/4 öl 1 = köbméter . . . . . 2 frt 50 kr.

Házhoz szállítva:

Öle = 4 köbméter . . . . . 10 frt 80 kr.
1/2 öl = 2 köbméter . . . . . 5 frt 40 kr.
1/4 öl = 1 köbméter . . . . . 2 frt 75 kr.

Utaltványok e fára válthatók:

PAPP JÁNOS gyógyszerész urnál

Nagy-Enyeden

Haszonbéri hirdetmény.

MAGYAR-BAGÓ községében, NAGY-ENYED várostól és a vasúti állomástól 30 percnyire fekvő egy kőrülből

60 holdnyi

első minőségű szántó és kaszálóból álló

BIRTOK,

esetleg lakóházzal együtt hosszabb időre bérbe adandó. — Értekezhetni Nagy-Enyeden magyar-utca 51-ik sz. alatt.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskola előljáráóságának 179—1893. számú határozata és az erd. ev. ref. Egyházkerület Igazgatótanácsának 1809—1893. számú jóváhagyása alapján a Bethlen-főiskola tulajdonát képező a muzsina-felnyed-nagyenyedi malomárok által táplált

négy 3-3 kövű

lisztelőmalom

és pedig:

1. A muzsina határon levő u. n. „Szitásmalom.”
2. A felenyedi határon levő u. n. „Martalatti,” vagy „Papimalom.”
3. Felenyed községében levő u. n. „Papirmalom” és
4. Nagy-Enyed város határan levő u. n. „Cseremalom” a malomárokkal, muzsina nagygáttal, a felenyedi vízátervezetővel, szóval az összes jogokkal, de kötelezettségekkel együtt is,

folyó évi augusztus hó 23-án d. e.

10 órakor

Nagy-Enyeden a főiskola jog és jószágigazgatósági irodájában megtartandó nyilvános árverésen örökáron el fog adni.

Kikáltási ár 30.000 forint

Az árverési feltételek a jószágigazgatósági irodában megtekinthetők. — Az árverés napjáig zártajánlatok is elfogadhatnak, melyekhez azonban 10% bánatpénz is csatolandó.

Nagy-Enyeden, 1893. július hó 22-én.

A BETHLEN-FŐISKOLA

JOG- és JÓSZÁGIGAZGATÓSÁGA.